

Capitolul I

Noțiunea și caracterele juridice ale popririi

Secțiunea 1

Noțiunea și importanța popririi

1. Dreptul de creanță recunoscut în favoarea creditorului printr-un titlu executoriu implică executarea de bunăvoie a obligației corelative a debitorului, iar în cazul în care acesta opune rezistență, titularului dreptului îi este recunoscută facultatea de a solicita executarea silită, declanșându-se în această ipoteză ultima fază a procesului civil pentru realizarea efectivă a dreptului.

Procedura execuțională având ca scop realizarea dreptului, precum și restabilirea cât mai grabnică a ordinii sociale ce a fost astfel tulburată, interesează atât din punctul de vedere al interesului particular al celor implicați în raportul juridic, cât și din punctul de vedere al interesului public, sub aspectul că ordinea juridică este de esența statului de drept.

În acest sens, grija legiuitorului a fost aceea de a reglementa regulile procedurale care să permită forme accesibile și eficiente de realizare a creanței, adaptate cerințelor societății contemporane, ce presupune o participare tot mai frecventă a subiecților de drept la viața juridică.

Una din formele procedurale folosite tot mai des în stingerea creanțelor, ca urmare a avantajelor pe care le oferă, poprirea este **definită** ca o procedură indirectă, care dă posibilitatea creditorului să urmărească sume de bani, titluri de valoare sau alte bunuri

mobile incorporale ce pot fi urmărite, datorate debitorului de o terță persoană sau pe care aceasta le va datora în viitor, în baza unor raporturi juridice¹.

2. Procedura popririi este una preferabilă nu numai ca urmare a caracterului său accesibil, dar și ca urmare a **avantajelor** pe care le oferă creditorului, întrucât, de regulă, pe această cale se urmărește salariul sau alte sume periodice asimilate lui, care, spre deosebire de alte valori patrimoniale, nu poate fi sustras de la urmărire, riscul de a nu se realiza creanța fiind mult mai redus.

Riscul creditorului în cadrul acestei proceduri este scăzut, fiindcă terțul poprit, prin înființarea popririi, are obligația de a indisponibiliza valorile urmăribile pe care le datorează debitorului, sub sancțiunea plății unor amenzi civile sau a răspunderii civile delictuale, ceea ce conferă măsurii și caracterul unui act de conservare, indisponibilizarea împiedicând efectuarea oricărui act de dispoziție.

Un alt avantaj pe care îl oferă poprirea este și acela că îi dă posibilitatea creditorului să urmărească nu numai sumele de bani pe care le datorează terțul poprit debitorului la data înființării popririi, dar și pe acelea pe care le va datora în viitor, asigurându-se executarea creanței pe măsură ce aceste sume vor deveni scadente.

Poprirea având, de regulă, ca obiect sume de bani, îl pune pe creditor în situația de a aprecia încă de la începutul urmăririi certitudinea satisfacerii creanței, nu ca în cazul urmăririi mobiliare sau imobiliare, ce presupune valorificarea acestor bunuri prin vânzare publică și transformarea în numerar, uneori insuficient pentru plata creanței în mod integral.

Măsura indisponibilizării obiectului popririi este **primul efect** al înființării acesteia, având o funcție conservatorie, în sensul că terțul

¹ S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, *Tratat de executare silită*, Ed. Lumina Lex, București, 2001, p. 360; I. Leș, *Tratat de procedură civilă*, Ed. All Beck, București, 2001, p. 883; I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, vol. II, Ed. All Beck, București, 2005, p. 487; Em. Dan, *Codul de procedură civilă* adnotat, București, 1921, nr. 1, p. 581.

poprit este împiedicat să mai facă orice plată cu privire la sumă ori titlul de valoare urmărit.

3. Pentru a nu se mai confunda poprirea asigurătorie cu poprirea executorie, în noua reglementare a Codului de procedură civilă, art. 452-461 sunt consacrate procedurii popririi executorii, spre deosebire de vechea reglementare, care, în cadrul Secțiunii a V-a, Capitolul II din Cartea a V-a, făcea distincție între creditorul care putea înființa o poprire în baza unui titlu executoriu și cel care, deși nu avea un astfel de titlu, putea să ceară înființarea unei popririi asigurătorii, cu obligația de a plăti o cauțiune fixată de instanță.

În **noua reglementare a popririi executorii**, distinct de cea asigurătorie, legiuitorul a avut în vedere soluțiile oferite în doctrina și jurisprudența noastră, cât și elemente de drept comparat¹.

Secțiunea a 2-a Caracterele popririi

4. Reglementarea distinctă a popririi executorii de cea asigurătorie a urmărit să înlăture controversele existente în legătură cu natura juridică a popririi, fără însă a se lămuri pe deplin această chestiune încă de actualitate, pornind de la efectul său cu un pronunțat caracter conservatoriu, respectiv acela al indisponibilizării sumelor de bani, titlurilor de valoare sau bunurilor mobile incorporeale urmărite în mâinile terțului poprit.

Abordarea din nou a problemelor în legătură cu **natura juridică** a popririi, chiar dacă reglementarea celor două forme ale sale este distinctă, prezintă interes, având în vedere regimul juridic deosebit ce există între un act de conservare și unul de executare, mai ales în

¹ Codul judiciar belgian 1967; Codul de procedură francez; Legea nr. 91-650/1991, art. 48-57, art. 1 alin. (2).

privața capacității civile cerute unei persoane să săvârșească astfel de acte.

Relativ la caracterul popririi, în doctrina juridică mai veche a fost atribuită acesteia funcția unui act exclusiv de executare, atunci când se înființa în baza unui titlu executoriu, și a unui act de conservare în lipsa unui asemenea titlu, sau a unui act cu o natură mixtă, începând printr-un efect conservatoriu și transformându-se apoi într-un act de executare propriu-zisă.

Teza potrivit căreia poprirea este un act exclusiv de executare s-a argumentat pe reglementarea acesteia în capitolul referitor la executarea silită mobilă din Codul de procedură civilă¹.

D. Negulescu și Gr. Zotta făceau distincție între poprirea înființată în baza unui titlu executoriu, în cadrul procedurii de urmărire silită, care debuta prin indisponibilizarea sumelor de bani în mâinile tertului, ca act conservatoriu, fiindcă „dacă se urmărește, se și conservă în același timp”, și poprirea înființată numai pentru conservarea patrimoniului până la obținerea titlului executoriu, caz în care măsura nu îndeplinea decât funcțiile unui act conservatoriu².

5. Opinia majoritară exprimată în legătură cu natura juridică a popririi a fost aceea a atribuirii unui **caracter mixt, de act de conservare și executare**, considerând soluția adoptată ca satisfăcând pe deplin atât cerințele de ordin științific, cât și pe acelea ce conferă instituției o configurație proprie față de celelalte forme execuționale.

6. În sprijinul acestei păreri s-au adus **argumente**, potrivit cu care poprirea debutează ca un act de conservare cu efect de indispo-

¹ D. Chebacji, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, vol. II, Tipografia Nouă, 1895, p. 262; D. Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a Dreptului Civil Român*, vol. IV, Tipografia Națională, Iași, 1900, nota 2, p. 53.

² D. Negulescu, *Teoria popririi*, 1904, p. 14-15; Gr. Zotta, *Cod de procedură civilă adnotat*, vol. II, Tipografia Națională Rm. Sărat, 1932, p. 78.

nibilizare a valorilor urmărite în mâinile terțului, care nu poate fi urmărit direct de către creditor decât numai după validarea popririi, când prin transferul judiciar al creanței acesta de pe urmă va lua locul debitorului urmărit, astfel că hotărârea de validare este primul act de executare care se săvârșește în succesiunea acestei proceduri¹.

Un alt argument în sprijinul atribuirii unui caracter mixt popririi a fost și acela al unei reglementări comune în Cartea a V-a a Codului de procedură civilă – „Despre executarea silită”.

7. Considerăm că locul reglementării popririi nu poate fi unul hotărâtor în stabilirea naturii juridice a acestei instituții, un **criteriu** elocvent fiind acela **al funcției procedurale** pe care poprirea o îndeplinește.

Putem spune că poprirea îndeplinește două funcții la fel de importante în procedura executării silite, și anume una **de conservare** a creanței, cu care debutează, constând în blocarea valorilor urmărite în mâinile unei terțe persoane, la rândul său debitoare a debitorului urmărit, și alta **de executare**, ce implică transferul judiciar al creanței urmărite și substituirea terțului debitorului poprit.

8. Primul efect al popririi, **de indisponibilizare** a sumelor de bani, titlurilor de valoare sau altor bunuri mobile incorporale urmăribile în mâinile terțului, este unul specific oricărui act de conservare, pentru că are drept scop prevenirea insolabilității debitorului, însă actul nu se oprește numai la acest efect și instituie în sarcina terțului obligația ca în termen de 15 zile de la comunicarea adresei de înființare a popririi să consemneze suma de bani sau să indisponibilizeze bunurile mobile incorporale poprite, certificând această operație printr-o dovadă ce se va comunica executorului judecătoresc.

¹ *P. Cuche*, *Precis des Voies d'exécution, et des procédures de distribution*, 5e édition, Paris, 1943, p. 78; *M. Laborde-Lacoste*, *Cours élémentaire de procédure civile et voies d'exécution*, 3e édition, Sirey, Paris, 1956, p. 347; *Em. Dan*, op. cit., p. 582-583.

9. Chestiunea ce trebuie lămurită este aceea de a ști dacă poprirea îndeplinește încă de la începutul înființării sale ambele funcții.

Ca orice mijloc procedural de realizare a unui drept pe cale silită, poprirea presupune **existența unui titlu executoriu**, în baza căruia să se poarte executarea silită, primul act de executare fiind cererea de înființare a popririi, după care urmează adresa executorului judecătoresc de indisponibilizare a sumelor datorate de către terț debitorului urmărit.

Neexistând un titlu executoriu opozabil terțului, față de acesta actele la care ne-am referit nu pot constitui acte de executare, chiar dacă prin intermediul lor se instituie în sarcina terțului obligația în sensul de a nu mai face nicio plată cu privire la ceea ce datorează debitorului și de a consemna sumele urmărite la dispoziția executorului judecătoresc sau de a face plata direct creditorului în cazurile prevăzute de art. 453 alin. (2) C. proc. civ.

Executarea silită față de terțul poprit începe abia după constatarea refuzului acestuia de a se conforma obligațiilor cuprinse prin adresa de înființare a popririi, caz în care creditorul, debitorul ori organul de executare poate sesiza instanța în vederea validării popririi.

Putem spune că, față de terțul poprit, **adresa de înființare a popririi** nu îndeplinește decât funcția procedurală a unui **act de conservare**; ceea ce îl obligă la executarea creanței către creditor, întocmai ca pe un debitor principal, este hotărârea de validare a popririi, motiv pentru care primul act care îndeplinește funcția unui **act de executare** este **cererea de validare**.

Convertirea popririi dintr-un act de conservare într-unul de executare la data cererii de validare a fost susținută și de alți autori¹, caracterul alternativ al său dându-i o configurație aparte în cadrul procedurilor execuționale, însușire ce îi asigură eficiență și rapiditate în realizarea creanței ca obiectiv final.

¹ E. Garsonnet, *Traité théorique et pratique de procedure*, t. III, Paris, 1888, p. 817-818.